PRACE

Towarzystwa Prawniczego

w WARSZAWIE

ROK 1922

WARSZAWA 1923
TOWARZYSTWO PRAWNICZE W WARSZAWIE

Zakłady Graficzno-Wydawnicze „Książka".
Warszawa, Moniuszki № 11, telef. 190-93.

Zmienione warunki bytu w okresie powojennym odbiły się poważnie na losach Towarzystwa. Administracji, dawniej opartej na ofiarnej pracy jednostek, nie można było zastąpić pomocą płatną, zwłaszcza że dochody Tow. ustalane przez Walne Zebrania były bardzo nikłe i szły całkowicie na zaspokojenie kosztu lokalu, światła, opału i skromnej pomocy biurowej. Ustały zakupy książek, pism, zapomogi na wydawnictwa, nawet druk sprawozdań.

Stan ten nie odpowiadał zadaniom i roli Towarzystwa w stolicy Rzeczypospolitej.

W roku ubiegłym dążeniem Rady było wejść na drogę przywrócenia dawnej sprawności administracyjnej, szerszego za pakajania intellektualnych potrzeb swych członków. Urzeczywistnienie tego planu możliwe będzie w przypadku oparcia działalności Tow. na mocnych podstawach materjalnych. Pierwszą w tym względzie pomoc okazało Radzie grono członków Tow., składając jej ofiary pieniężne na cele Tow. Tu podnieść należy również bezinteresowne i skuteczne poparcie prasy stołecznej, a zwłaszcza redakcji Gazety Sądowej Warszawskiej, Kurjera Warszawskiego i Kurjera Porannego.

W granicach rozporządzalnych środków zdołano przeprowadzić reformę rachunkowości, uporządkować lokal, oddać bibljotekę i czytelnię do codziennego użytku członków, przystąpić do porządkowania bibljoteki, zakupić szafę, zaprenumerować wszystkie czasopisma prawnicze polskie oraz niektóre obce. Niestety jesteśmy dalecy od tego stanu, jaki był przed wojną.

W działalności Towarzystwa zaznaczyć należy następujące fakty:

1) Zorganizowano serję 9 odczytów publicznych, które, dzięki uprzejmemu poparciu władz Uniwersyteckich, odbyły sią w Auli Pałacu Kazimierzowskiego.

2) Uproszono 2 prelegentów o wygłoszenie odczytów w Kaliskim Oddziale Towarzystwa. Referaty wygłosili: 17 czerwca p. L. Babiński „O odpowiedzialności państwowej przed sądami zagranicznemi", oraz w grudniu p. Al. Jackowski „O projekcie nowego prawa wekslowego".

3) W Sekcjach Towarzystwa wygłoszono: w sekcji prawa cyw. 16 referatów; — prawa karnego 10; prawa państwowego i admin. 10; — historji prawa polskiego 4; ekonomiczno - społecznej 2.

4) Przygotowano szereg opinji w różnych kwestjach prawnych m. innemi dla Min. Spraw. co do postępowania karno - administracyjnego.

5) Z pozostałej po ś. p. Józefie Higersbergerze bibljotece Towarzystwo otrzymało cenny księgozbiór, za który na tem miejscu składa podziękowanie.

6) Udzielono prowizorycznie zgody na otwarcie Oddziału Tow. w Białymstoku.

7) Tow. pozyskało swój organ, którym jest *Themis Polska*, będąca jednocześnie organem Wydziału Prawa Uniw. Warszawskiego.

8) Tow. wzięło udział w VII Zjeździe Prawników i Ekonomistów w Poznaniu przez swego Vice-Prezesa T. Bujaka, który powitał Zjazd imieniem Tow.

9) Z okazji wyboru Prezydenta Rrzeczypospolitej Prezes Rady przesłał Mu życzenia imieniem Towarzystwa.

10) 6 czerwca Towarzystwo przyjmowało u siebie prawników francuskich: pp. dziekana Beudant, prof. Niboyet, (Strasburg), dziekana Lambert (Lyon), prof. Huvelin, prof. Basdevant (Paryż), prof. Huguenеy (obecnie w Paryżu). Przemówienie powitalne wygłosili: członek Rady p. Leon Babiński, w imieniu st. m. Warszawy p. I. Baliński, w imieniu Komisji Kodyfikacyjnej p. S. Bukowiecki. Odpowiadał p. Beudant, podkreślając potrzebę

współpracy prawników polskich i francuskich. Krótkie przemówienie przewodniczącego p. T. Bujaka zakończyło tę niezwykłą i nową w dziejach Towarzystwa uroczystość.

11) Wizyta prawników francuskich nie przeszła bez echa, bo od chwili jej datuje się coraz ściślejszy kontakt i wymiana myśli pomiędzy Towarzystwem, członkami jego, a uczonymi francuskimi. Uczeni ci w dn. 5 lipca zdawali szczegółową relację z wizyty swej w Polsce w Société de législation comparée w Paryżu (p. Bulletin zesz. 7—12 z r. 1922). Niektórzy z nich, jak p. Lambert, Niboyet, Chéron nadsyłają swe prace i korespondują z członkami Towarzystwa. Za radą ostatniego zwracało się Towarzystwo kilkakrotnie do Komisarza General. Rp. Franc. z prośbą o nowe ustawy dla Alzacji i Lotaryngji i do ustaw tych projekty (kwestje kodyfikacyjne i unifikacyjne). Komisarjat Generalny teksty zawsze jaknajuprzejmiej nadsyłał; stanowiły one materjał do referatów w Towarzystwie. Referaty te z uwagi na potrzebę unifikacji prawa, zarówno w Polsce, jak i w Alzacji i Lotaryngji, odczuwaną, miały na celu i widoku dostarczenie materjału dla prac naszej Komisji Kodyfikacyjnej.

12) W Konferencji International Law Association w Buenos-Aires w dniach 23—30 sierpnia r. 1922, Towarzystwo wzięło udział przez swego delegata p. Władysława Mazurkiewicza, Chargé d'affaires Rzeczypospolitej w Argentynie. Oprócz p. Mazurkiewicza bawił na Zjeździe członek Towarzystwa p. J. Wittenberg. Wygłoszono na Konferencji dwa referaty polskie: p. Leona Babińskiego, (referował p. Mazurkiewicz), pod tyt. „La reforme de la condition juridique de la femme dans la légistation civile en Pologne i p. Józefa Wittenberga p. t. „La Commission de codification de la République de Pologne et son projet de loi en matière de loi international privé". Po dyskusji przyjęto wnioski następujące: a) co do praw kobiet, dezyderat zaprojektowany przez delegata francuskiego p. Legrand, treści następującej: „Kongres International Law Association wypowiada życzenie ogólne, ażeby kobiety otrzymały wszędzie prawa cywilne narówni z mężczyznami.

Kongres wypowiada się za przyjęciem poniższej zasady: Kobieta, która wychodzi zamąż za mężczyznę obcej narodowości zachowuje własne obywatelstwo, o ile nie ujawni woli przyjęcia obywatelstwa swego męża"; b) co do prawa prywatnego międzynarodowego, zaprojektowaną przez p. Wittenberga rezolucję: „Kongres po rozpatrzeniu projektu dotyczącego praw, jakie mają być stosowane do międzynarodowych stosunków prawnych, opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną Rzeczypospolitej Polskiej, postanawia przekazać go Komitetowi Kodyfikacyjnemu prawa międzynarodowego, celem przedstawienia sprawozdania na Konferencji w roku przyszłym. Kongres wyraża życzenie, ażeby wszystkie oddziały International Law Association corocznie przedstawiały Komitetowi Kodyfikacyjnemu prawa międzynarodowego przepisy, jakie w tej materji zostaną wydane w odnośnych krajach". P. Mazurkiewicz zabierał kilkakrotnie głos w ważnych kwestjach, jak np. sprawa ochrony mniejszości i w dn. 30 sierpnia na bankiecie wygłosił dłuższe przemówienie w języku hiszpańskim, podkreślając analogje pomiędzy Polską a Argentyną.

Udział Towarzystwa Prawniczego w International Law Association (Londyn), zarówno jak w Société de législation comparée w Paryżu umożliwiła subwencja Ministerstwa Spraw Zagranicznych, za którą Rada składa niniejszym podziękowanie.

13. Komisja Współpracy z „Annuaire de législation étrangère de la Société de législation comparée" ogłosiła w roczniku, który ukazał się w 1922 r. (za rok 1919) artykuły dotyczące ruchu prawodawczego w Polsce.

Odczyty publiczne.

14 stycznia. L. Petrażycki, „O istocie państwa i władzy państwowej". 17 stycznia. S. Bukowiecki, „Konstytucja Rp. na tle rozwoju konstytucjonalizmu polskiego". 24 i 21 stycznia. W. Makowski, „Przewroty społeczne

a prawo karne". 7 lutego. H. Konic, „Odpowiedzialność parlamentarna rządu i dwuizbowość". 14 lutego. S. A. Kempner, „Idea prawna pieniądza a współczesne wstrząśnienia walutowe". 7 marca. Józef Siemieński, „Polskie prawo polityczne przyczyną upadku i odrodzenia państwa". 14 marca. Bohdan Kutyłowski, „Stosunek prawno-polityczny Gdańska do Polski". 28 marca. Karol Lutostański, „Reforma prawa małżeńskiego".

Prace sekcji.

I. Sekcja Prawa Cywilnego.

Odbyto 16 posiedzeń, na których wygłoszono następujące referaty:

27 stycznia. J. J. Litauer. „Kasacja czy rewizja w przyszłem prawie polskiem".

3 lutego. Marek Kuratowski. „O kwestjonarjuszu Komisji Kodyfikacyjnej w przedmiocie prawa upadłościowego".

10 lutego. Feliks Szenwic. „Prawo cywilne i projekt sądu dla nieletnich".

24 lutego. Aleksander Jackowski. „O rejestrze handlowym we Francji".

10 marca. Kazimierz Głębocki. „Ustawy hipoteczne ziem wschodnich w zastosowaniu do X t. Zbioru Praw".

17 marca. Jan Namitkiewicz. „O mieszanym trybunale rozjemczym polsko-niemieckim" (w połączonych sekcjach prawa cywilnego i państwowego).

24 marca. Jakób Glass. „Ostatni projekt ustroju sądownictwa" (w połączonych sekcjach prawa cywilnego i karnego).

7 kwietnia. Juljan Siennicki. „Zagadnienie art. 11 i 15 traktatu ryskiego i układu o repatrjantach" (w połączonych sekcjach prawa cywilnego i państwowego).

Autor przedstawił działalność polskiej delegacji w Moskwie w oświetleniu krytycznem. Podkreślił zwłaszcza fakt niedopuszczania do głosu prawników polskich, pomimo że przecież obowiązkiem Delegacji było wykonanie umowy prawnej, jaką jest Traktat Ryski. W rezultacie popełniono szereg błędów w skutki brzemiennych. Tak np. podpisano umowę (2.XI.1921), przenoszącą onus probandi obywatelstwa właścicieli reewakuowanego mienia na stronę polską (wbrew ust. I i 7 art. XV Tr. Rys.). Również w sprawie zbiorów Stanisława Augusta nie wykorzystano interpretacji Traktatu, zapuszczając się w rozważania praw historycznych.

28 kwietnia i 26 maja. Aleksander Jackowski. „Projekt prawa wekslowego".

30 czerwca. Jakób Glass. „O wyrazownictwie prawniczem polskiem" (połączone sekcje prawa cywilnego i karnego).

W odrodzonej Polsce sprawy języka nie należy uważać za obchodzącą jedynie filologów specjalistów. Język jest czynnikiem nader ściśle z całą naszą psychiką związanym. Rozproszenie dzielnicowe w dobie rozbiorowej, zmierzające do wynarodowienia narodu polskiego, wyraziło się w szeregu odrębności prowincjonalnych w mowie polskiej. Nigdzie zaś zróżniczkowanie to nie posunęło się tak daleko, jak w języku prawniczym, jako w każdej dzielnicy na odmiennych tekstach ustawodawczych opartym.

Na szczupłość dorobku słownictwa prawniczego polskiego w Polsce przedrozbiorowej składały się czynniki następujące: sprawiedliwość wymierzali nie prawnicy specjaliści, lecz przedstawiciele stanu ziemiańskiego, pochodzący z wyborów; orzeczenia redagowane były w języku makaronicznym, w którym termina specjalne wyrażano w języku łacińskim; naukowa literatura prawnicza powstaje zaledwie w epoce Stanisława Augusta.

W wieku XIX dawna tradycja prawnicza utrzymana jest częściowo w b. Królestwie Polskiem, w innych dzielnicach niemal zanika. Galicja w 7-ym lat dziesiątku ubiegłego-stulecia przywraca język prawniczy polski w kształcie znacznie

skażonym niemczyzną. Ta sama wadliwość języka cechuje dotychczasową działalność ustawodawczą w odrodzonej Polsce. W Polsce współczesnej rozróżniamy niejako dwa języki prawnicze: używany w b. Królestwie i w Małopolsce.

Środki zaradcze celem uniknięcia takiej rozbieżności: staranne badanie projektów ustawodawczych ze stanowiska językowego, porządkowanie słownictwa prawniczego i gromadzenie materjałów do przyszłego słownika prawniczego języka polskiego.

(Referat drukowany w Gazecie Sąd. Warsz. № 29 — 32 1922).

19 października. Marek Kuratowski. „Zagadnienia ustawy wekslowej".

10 listopada. Antoni Górski. „Międzynarodowe prawo autorskie".

17 listopada. Maurycy Allerhand. „O ochronie pseudonimu".

24 listopada. Adam Słomiński. „Ustawa z 1 lipca 1921 o prawach kobiet".

Ustawa z 1 lipca 1921 nie uchyliła całego szeregu przepisów, których pozostawienie, jako przejawu władzy mężowskiej, po jej uchyleniu, niczem usprawiedliwić się nie da.

Do tych przepisów zaliczyć należy art. 350, 351, 360, 361, 362 i 471 K. C. P. Bezcelowem też jest pozostawienie przepisów: art. 190 K. C. P., 369, 370 i 371 K. C. P., wreszcie art. 113 K. H. Na karb niedbałości redaktorów ustawy złożyć należy zozostawienie bez zmiany art. 196, 206, 225, 229 519 K. C. P. oraz 818, 1990 i 2208 K. C.

Przechodząc do zmian wprowadzonych w stosunkach majątkowych między małżonkami, prelegent wykazywał, że system ten nie ma szans zostania ustawowym stosunkiem dla całej Rzeczypospolitej wobec jego braków i wad; podkreślał, że prawdopodobnie nie odegra on ważniejszej roli w życiu prawnem Rzeczypospolitej, gdyż z jednej strony stosować się może jedynie do małżeństw, zawartych do 1 września 1921 roku, z drugiej zaś, niezadługo zapewne

zostanie wprowadzony jednolity system dla wszystkich ziem Rzeczypospolitej, opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną.

1 grudnia. Idnacy Bondy (przedstawił J. Namitkiewicz). „O prawie handlowem morskiem".

II. Sekcja prawa karnego.

13 stycznia. Ignacy Ettinger. „O przestępstwach przeciw religji".

26 stycznia. Emil St. Rappaport. „O projekcie ustawy o postępowaniu karnem administracyjnem" (w połączonych sekcjach prawa karnego oraz państwowego i administracyjnego).

Referent daje zarys historji powstania art. 72 Konstytucji marcowej 1921 i zaznacza, że brzmienie jej ostateczne w ustępie, dotyczącym dwu instancji administracyjnych, orzekających metorytycnie w sprawach karno-administracyjnych, nie odpowiada celowości, ani nawet zamierzeniom Komisji Konstytucyjnej Sejmu, której pierwotną redakcję należałoby przywrócić. Referent powołuje się w tym względzie na dane porównawczo-prawne i na wskazania, płynące z myśli art. 98 Konstytucji marcowej.

18 marca i 21 kwietnia. Zygmunt Rymowicz. „O karygodności strejków".

W ciągu wieku ubiegłego, pod wpływem głównie ustawodawstwa angielskiego, strejki, jako prosta zmowa porzucenia pracy, przestała naogół być karana; jednakże w czasach najnowszych, najpierw w Ameryce, a następnie i w Europie, powstały próby karania porzucenia pracy w przedsiębiorstwach użyteczności publicznej. We wszystkich państwach zachodu karane są ekscesy strejkowe, w postaci przymuszania siłą lub groźbą do porzucenia pracy.

Kodeksy, obowiązujące na ziemiach polskich, rozmaicie tę rzecz regulują: w b. zaborze austrjackim i pruskim, zmowa prosta nie pociąga odpowiedzialności karnej, przymus do porzucenia pracy natomiast karany jest więzieniem do 3 miesięcy.

Kodeks rosyjski 1903, wychodząc z założeń policyjnych prawa rosyjskiego, karze już za samo zbiorowe porzucenie pracy, za agitację strejkową i oczywiście za przymus. Kary, niezmiernie surowe, dochodzą do 6 lat domu poprawy.

Konstytucja z 17 marca 1921 proklamowała zasadę wolności koalicji, co wbrew wszelkim próbom odmiennej wykładni, obejmuje prawo do zbiorowego porzucenia pracy. Zasady rosyjskiego kodeksu stanęły w rażącej sprzeczności z Konstytucją.

Aby temu zaradzić Min. Sprawiedliwości opracował projekt noweli do Kodeksu rosyjskiego, odrzucając karalność zwykłej zmowy robotników i wprowadzający kary tylko za ekscesy strejkowe. Kary zaprojektowano te same, co i w innych dzielnicach państwa, lecz następnie Rada Ministrów uznała za konieczne kary te podnieść w niektórych przypadkach. Projekt złożono do laski marszałkowskiej.

16 maja. Stanisław Śliwiński. „O sądach przysięgłych według austrjackiej ustawy postępowania karnego".

23 maja. Stanisław Śliwiński. „O sądach przysięgłych według niemieckiej ustawy postępowania karnego".

30 maja. Bronisław Wisznicki. „O sądach przysięgłych według rosyjskiej ustawy postępowania karnego".

13 czerwca. Henryk Koral. „O sądach przysięgłych we Francji i Belgji".

Pozatem 24 marca i 30 czerwca Sekcja odbyła posiedzenia łącznie z Sekcją prawa cywilnego (por. wyżej).

III. Sekcja prawa państwowego i administracyjnego.

28 stycznia. Antoni Chmurski. „Zagadnienie adwokaciej Rady Naczelnej ze stanowiska prawa państwowego".

9 marca. Jakób Natanson. „Zagadnienia prawne z ustawy o daninie".

11 marca. Antoni Chmurski. „Projekt rządowej ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym".

16 marca. Michał Orzęcki. „Kilka słów o psychologicznej teorji prawa".

29 kwietnia. Mieczysław Szerer. „Urzędnik — państwo — społeczeństwo".

13 października. Kazimierz Sąchocki. „O prawach Polski do odszkodowań międzynarodowych na podstawie Traktatu Wersalskiego" (część I).

5 grudnia. Wacław Dunin. „Rola adwokatury w sprawach administracyjnych".

Kwestja, o ile i w jakim stopniu jest dopuszczalna ingerencja adwokatury w sprawach administracyjnych, wywołuje u nas gorące spory. Dla rozstrzygnięcia tej kwestji należy sobie zdać sprawę z tego, co to są sprawy administracyjne. Sprawę administracyjną mamy tam, gdzie chodzi o stworzenie lub obalenie aktu administracyjnego.

Pojęcie aktu administracyjnego nie jest jeszcze w literaturze naukowej dostatecznie ustalone, co dotyczy przedewszystkiem nauki niemieckiej, gdzie istnieją różne kierunki. Bardziej ścisłe i wyrobione w tej mierze poglądy spotykamy w literaturze francuskiej, która pierwsza wprowadziła do nauki prawa pojęcie aktu administracyjnego. Uczeni francuscy rozróżniają dwa rodzaje aktów administracyjnych: akty administracyjne władcze (les actes administratives d'autorité) i akty administracyjne zawiadowcze (les actes administratives de gestion). Duguit uważa pierwsze za równoznaczne z jednostronnym aktem woli ajenta administracyjnego, natomiast drugie za akty dwustronne, gdzie wola ajenta administracyjnego jest tylko jednym z objawów woli. Duguit określa akt administracyjny, jako akt prawny, wykonywany przez państwo lub inną osobę publiczną, przyczem za akt prawny uważa przejaw woli, wykonany w granicach ustanowionych przez prawo objektywne w celu stworzenia subjektywnego stanu prawnego. U nas teoretycznem badaniem istoty aktu administracyjnego zajmował się K. Kumaniecki, który zajmuje stanowisko, zbliżone do Duguit.

Nowoczesna nauka podnosi wysoko sztandar administratora, usuwanego dotychczas zanadto w cień przez ustawodawcę i sędziego. Gdy zadaniem sędziego jest tylko chronienie objektywnego porządku prawnego od pogwałceń, gdy ustawodawca zakreśla tylko ogólne ramy tego obowiązującego porządku prawnego, to administrator wypełnia te ramy tętniącą życiem treścią, będąc ciągłym twórcą nowych stanów prawnych.

Wskazanem jest, by w tej twórczej pracy nad rozwojem organizacji państwowej adwokatura brała najczynniejszy udział. Rzecz charakterystyczna, że ta dziedzina spraw administracyjnych, która najmniej posiada znaczenia państwowego, to właśnie tak zwane „actes de gestion", gdzie adwokat może występować tylko jako strona przeciw państwu, nie wzbudza żadnych zastrzeżeń. Natomiast dziedzina „actes d'autorité", gdzie autorytet państwowy jest silnie zaangażowany, gdzie też większą jest rola państwowa adwokata, niesłusznie podlega zakwestjonowaniu.

Platformą, na której powinni się spotkać przy wspólnej pracy urzędnicy z adwokatami jest przestrzeganie legalizmu i walka z bezprawiem we wszelkiej postaci.

Pozatem 26 stycznia Sekcja odbyła posiedzenie łącznie z Sekcją prawa karnego, a 17 marca i 7 kwietnia z Sekcją prawa cywilnego (patrz wyżej).

IV. Sekcja historji prawa polskiego.

10 stycznia. Leon Babiński. „Postępowanie przed Trybunałem skarbowym radomskim w w. XVII. (referatu część druga).

Na zasadzie ksiąg Trybunału z lat 1614—1658, przechowanych w Archiwum Głównem w Warszawie referent przedstawił różne fazy procesu skarbowego oraz orgaaizację Trybunału, według działów następujących: kompetencja, porządek sądów, strony, pozew, rozprawa-wyrok, dowody, wykonanie. Cytatami i powołaniem na oryginalne akta sądowe przeprowadza prelegent analogję pomiędzy proce-

durą skarbową, a normalną procedurą sądową Trybunału Koronnego. (W części I-ej referatu, wygłoszonej w grudniu 1921, przedstawione były organizacja skarbowa polska i geneza Trybunału radomskiego).

11 kwietnia. Józef Siemieński. „Rewindykacja archiwów polskich (strona rzeczowa i prawna).

I. W Rosji znajdują się: 1) archiwa, wywiezione z Polski w okresie od rozbiorów do r. 1915; 2) archiwa i archiwalja władz centralnych dotyczące terytorjum obecnej Rp. Niezbędny jest ich zwrot ze względu na potrzebę badań naukowych, i ze względu na potrzeby administracji bieżącej. II. Zwrotowi podlegają archiwa i archiwalja obu kategoryj: pierwszej — na zasadzie p. 4, drugiej — na zasadzie p. 5 art. XI Traktatu Ryskiego. Wątpliwości rozstrygane być winny w myśl zasady podstawowej tych postanowień, że archiwa i archiwalja urzędowe są przynależnością terytorjum, przeto Rosja winna jest wydać Polsce archiwa i archiwalja dotyczące wszystkich ziem, leżących na zachód od linji granicznej polsko-rosyjskiej.

16 listopada. Leon Babiński. „Drogi rozwoju nauki prawa polskiego".

Referat poświęcony jest historji nauki prawa w Polsce od najdawniejszych czasów aż do doby obecnej. Materjał podzielony został na dwa okresy: rozwój rodzimego prawa polskiego i nauki prawa do r. 1795 i rozwój prawa i nauki prawa w Polsce po r. 1795, t. j. po wprowadzeniu z chwilą upadku Państwa Polskiego ustawodawstw obcych. W przedstawieniu rzeczy prelegent uwzględnia te czynniki, które na rozwój nauki wpływały, a więc role: kościoła, uniwersytetów, humanizmu, reformacji, ruchu oświatowego końca w. XVIII itp. Referat dotyczy rarówno nauki prawa publicznego, jak i prywatnego.

14 grudnia. Józef Siemieński i Józef Stojanowski. „Aktualność długów Stanisława Augusta".

Referat zobrazował historyczną i prawną stronę zagadnienia. W części historycznej prelegent (p. Stojanowski)

rozważył wszystkie kategorje długów Rzeczypospolitej i Stanisława Augusta oraz wskazał sposoby ich regulowania, począwszy od konwencji Petersburskiej r. 1797 aż do układów rozrachunkowych Lubieckiego. W części prawnej prelegent (p. Siemiński) stwierdził na podstawie poprzedniego wywodu historycznego, iż długi z czasu przed abdykacją króla zostały spłacone w wykonaniu Konwencji Petersburskiej, co się zaś tyczy długów poabdykacyjnych, to te pokryto z aktywów po królu pozostałych. W ten sposób niema dziś podstawy prawnej z tytułu regulacji przez państwa zaborcze długów Stanisława Augusta do odmowy wydania Polsce objektów pozostałych po królu.

V. Sekcja ekonomiczno-społeczna.

31 października. St. A. Kempner. „Budżet Państwa Polskiego".

Dotychczas żaden budżet ani preliminarz budżetowy nie uzyskał był zatwierdzenia Sejmu. Preliminarze napływały do Sejmu z takiem opóźnieniem, że dyskusja nad nimi stawała się bezprzedmiotową. Zresztą między zamierzeniami a rzeczywistością tworzyła się przepaść z powodu spadku waluty. Sejm nie opracował też jeszcze prawa budżetowego.

Wskazawszy, czem jest prawo budżetowe podług konstytucji państw zachodnich, referent dał wyraz stosownym postulatom dla Polski i wyjaśnił cyfrowo sytuację skarbową państwa.

15 grudnia. A. Górski. „Walka ekonomiczna i celna".

SKŁAD OSOBISTY.

Rada: Prezes: Karol Lutostański. Wiceprezes: Tadeusz Bujak. Sekretarz: Leon Babiński. Skarbnik: Aleksander Jackowski. Zast. Sekretarza i Skarbnika: Szymon Rundstein. Członkowie: Stanisław Bukowiecki, Jakób Glass. Przewodniczący Sekcyj: Franciszek Falkiewicz, Stanisław A. Kempner, Marek Kuratowski, Rudolf Różycki, Józef Siemieński.

Komisja Rewizyjna: Wincenty Biskupski, Marceli Lemieszewski, Stefan Frankenstein - Sieczkowski.

Prezydjum Sekcji Prawa cywilnego: Prezes: Marek Kuratowski. Wiceprezes: Jan Namitkiewicz. Sekretarz: Zygmunt Blenau. Zast. Sekretarza: Jan Tatarkiewicz.

Prezydjum Sekcji Prawa karnego: Prezes: Franciszek Falkiewicz. Wiceprezes: Stanisław Śliwiński. Sekretarz: Wincenty Herdin. Zast. Sekretarza: Ignacy Ettinger.

Prezydjum Sekcji Prawa państwowego i administracyjnego: Prezes: Rudolf Różycki. Wiceprezes: Stefan Urbanowicz. Sekretarz: Juljan Rekowski. Zast. Sekretarza: Antoni Chmurski.

Prezydjum Sekcji Historji prawa polskiego: Prezes: Józef Siemieński. Wiceprezes: Stanisław Car. Sekretarz: Leon Babiński. Zast. Sekretarza: Roman Kuratowski.

Prezydjum Sekcji ekonomiczno - społecznej: Prezes: Stanisław A. Kempner. Wiceprezes: Janusz Machnicki. Sekretarz: Paweł Minkowski.

Komisja Bibljoteczna: Tadeusz Bujak, przewodniczący, Leon Babiński, Ignacy Ettinger, Stanisław A. Kempner. Karol Lutostański, Czesław Poznański, Stefan Urbanowicz.

Delegaci do Redakcji „Themis Polskiej“: S. Bukowiecki, K. Lutostański, S. Rundstein.

Komitet współpracy z „Annuaire de législation étrangère“: Przewodniczący: K. Lutostański. Redaktor: R. Kuratowski. Członkowie: L. Babiński, W. Komarnicki, E. St. Rappaport.

W okresie sprawodawczym przyjęto w poczet członków 33 osoby.

Zmarli: Federowicz Olech, Flaum Daniel, Goczałkowski Antoni, Koczanowicz Marjan, Kronnenblech Benedykt, Kutyłowski Bogdan, Strzeszewski Janusz,

Sprawozdanie kasowe.

WYDATKI.	marek	% ogółu rozchodów
Pisma i książki	13.636 —	1,23
Druki i materjały piśmienne . . .	164.787 —	14,78
Komorne (ze świadczeniami) . . .	103.212,09	9,26
Opał i światło	234,779,91	21,07
Podatki	11.128 —	1,00
Ubezpieczenie	253 —	0,02
Wydatki osobowe *)	407.500 —	36,55
Inkaso	111.444,77	9,96
Koszty bankowe	1.422,16	0,13
Drobne wydatki	66,450 —	6,00
Zwrot sumy depozytowej „Themis Poskiej“ . . . . . . , . .	400.000 —	
Przyrost środków finansowych Tow.	59.570,11	
	1.574.183,04	

*) Kosztu buchalterji Tow. nie ponosi.

DOCHODY.	marek	% ogółu dochodów
Składki	809.006,50	52,86
Ofiary *)	578.210,—	45,84
Dochód z odczytów	143.251.88	
Procenty	20.571,16	1,30
Różne	23.153,50	
	1.574.183,04	

Rachunek bilansu zamknięcia.

Gotowizna 31.XII.1922	68.279,50
Na R-ku P. K. O.	435.469 —
„ „ w Banku Handlowym w/W	93.550 —
„ „ inwentarza (szafa)	84.000 —
	681.298,50

R-k „F. Hoesicka“		91.000 —
Na początku 1922 r.: Fr. fr. 6		
w kasie mk,	3.978,39	
w Banku Handl. 526.750 — zaś łocznie z depozytem „Themis Polskiej“	530.728,39	
Przyrost	59.570,11	590.298,50
		681.298,50

---

*) Lista ofiarodawców: Babiński L, Bodkerówna, Bursche, Chełmoński, Dajnowski, Domański L., Dąbkowski, Dziewulski, Dmochowski, Fabiani, Gadomski, Gałczyński, Gąsiorowski, Goldstein, Glass, Gordowski, Gurbski, Held, Hettlinger, Jackowski, Kaniewski W., Kotkowski, Kuratowski M., Kuratowski R., Kurowerówna, Landau, Litterer, Lutostański, Londyński, Leżański, Mandel, Maliniak B., Muszkat, Muttermich, Machnicki, Makowski J., Namitkiewicz, Nagórski, Nissenson, Paszkowski, Pohorecki, Posner, Rotwand, Rundstein, Rappaport, Rymowicz, Sokołowski, Sokalski, Szymański, Śliwiński, Slaski, Weydel, Wójcicki, Wellisch, Zborowski.

Budżet na rok 1923.

WYDATKI.	złotych pol.
Personel służbowy	450
Komorne i opał . . , ...	200
Inwestycje . . . . ,	150
Światło, druki, prenumeraty, wydatki gospodarcze, kancelaryjne, nieprzewidywane . . .	1.000
Bibljoteka	1.500
„Themis Polska" (zapomoga)	1.000
Ogółem . .	4.300

DOCHODY.	złotych pol.
Składki za I półrocze: 600 × 2.400 m. = 1.440.000 = 192 zł., (złoty à 7.500 mp.)	192
Składki za II półrocze: 600 × 4 zł. p.	2.400
Ofiary mk. 750.000	100
Odczyty mk. 750.000 , ...	100
Deficyt . . . . , ...	1.508
Ogółem . .	4.300

Oddział Kielecki.

Rok 1921. *)

W Sekcji cywilnej wygłoszono następujące referaty (na 16 posiedzeniach):

1. Walerjan Rogójski „Stosowanie licytacji przy działach drobnych posiadłości ziemskich".

2. Stefan Dobrzański. „O spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością".

---

*) Sprawozdanie za r. 1921 nie mogło być umieszczone dla przeszkód niezależnych od Rady w Pracach za r. 1921.

3. Mieczysław Halik i Franciszek Szanek. „O opłatach stemplowych według nowych przepisów".

4) Eugenjusz Nawroczyński. „O wykładni art. 930 Kodeksu Cywilnego".

5. Stefan Dobrzański. „O Konstytucji z dn. 17 marca 1921 r."

6. Walerjan Rogójski. „Nowela o prawach kobiet".

7. Wiktor Gutkowski. „Dziedziczenie i działy majątków rolnych według broszury Dominika Anca".

8. Walery Ryfiński. „O projekcie prawa o ustroju sądownictwa w opracowaniu Komisji Kondyfikacyjnej".

W Sekcji karnej wygłoszono na 15 posiedzeniach następujące referaty:

1. Stanisław Dębicki. „Pojęcie winy według kodeksu 1903 r."

2. Adolf Paradistal. „Uczestnictwo w przestępstwie (art. 51 K. K.).

3. Adolf Paradistal. „Moc obowiązująca Kodeksu Karnego co do miejsca i osób".

4. Władysław Majewski, Lucjan Gierowski, Adolf Paradistal. „Ustawa z dn. 25 lutego 1921 r.".

5. Władysław Majewski i Stanisław Dębicki. „Projektowana ustawa o ustroju sądownictwa".

6. Kazimierz Bzowski. „Obrona konieczna".

7. Józef Lisiecki. „Usiłowanie i przygotowanie według Kodeksu Karnego".

7. Włodzimierz Kubecki. „Streszczenie książki Al. Mogilnickiego „Dziecko i przestępstwo".

9. Jerzy Cybulski. „O środkach naszych w ogólności, karze śmierci, o wymiarze kary, jej łagodzeniu i zawieszeniu wykonania".

10. Martusiewicz. „O niepoczytalności".

Rok 1922.

W Sekcji cywilnej na 2 posiedzeniach wygłoszono referaty:

1. Walery Ryfiński. „Uwagi o projekcie organizacji sądownictwa".
2. Leopold Petz. „Zasady skarbowości według Konstytucji".

W Sekcji karnej wygłoszono referat:

Franciszek Pędowski. „Obrona konieczna i wyższa konieczność".

Pozatem w okresie sprawodawczym wygłoszono *4 publiczne odczyty* z dziedziny konstytucji, a mianowicie:

1. Stanisław Dębicki. „Ogólny pogląd na naszą konstytucję".
2. Stefan Raczyński. „Prawa i obowiązki obywatelskie według naszej konstytucji".
3. Leopold Petz. „Zasady skarbowości według naszej konstytucji".
4. Eugenjusz Nawroczyński. „Konstytucja a oświata".

Zarząd.

Prezes: Bolesław Markowski. Wiceprezes: Walery Ryfiński. Sekretarz: Stefan Raczyński. Członkowie: Kazimierz Bzowski, Marjan Grzegorzewski, Władysław Majewski, Leopold Petz, Edmund Winczakiewicz, Stanisław Wróblewski.

Liczba członków wynosiła w 1921 r. 73, w 1922 — 78.

Oddział w Łodzi.

W roku sprawozdawczym wygłoszono 10 odczytów, a mianowicie:

1. D. Forelle. „Nowy projekt i przeciwprojekt mieszkaniowej ustawy rekwizycyjnej".
2. T. Stożkowski. „Wierzytelności przedwojenne".

3. R. Jackowski. „Zagadnienia społeczne kooperacji a polska ustawa o współdzielniach".
4. B. Chęciński. „O terminach w wyrokach i przy wykonaniu wyroków emisyjnych".
5. J. Stypułkowski. „Upadek cywilizacji zachodniej".
6. L. Petrażycki. „Prawo i ekonomja".
7. J. Namitkiewicz. „Mieszany sąd rozjemczy niem.-polski, utworzony na zasadzie Traktatu w Wersalu".
8. R. Kempner. „Postępowanie karne w sądach ogólnych i wojskowych".
9. A. Słomiński. „Rozwój myśli prawniczej w. XIX w Kongresówce".
10. Szarogroder. „O pożądanych zmianach w ustawie postępowania cywilnego".

Niezależnie od odczytów Zarząd starał się ożywić działalność przez urządzanie pogadanek i zebrań koleżeńskich.

Zarząd.

Prezes: K. Rossman. Wiceprezes: F. Saski. Skarbnik: S. Cygański. Sekretarz: R Jackowski. Kierownik Sekcji Odczytowej: R. Kempner. Bibliotekarz: R. Wodziński.

Liczba członków 116.

Inne oddziały.

Z innych oddziałów Towarzystwa, znajdujących się w Białymstoku, Kaliszu, Siedlcach i Sosnowcu, pomimo żądań Rady, sprawozdań nie nadesłano.